

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

**Guidelines for Developing Digital Leadership for School Administrators
Under the Office of Buriram Primary Educational Service Area Office 2**

ออรญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Oraya Papavate and Boonchom Srisa-ard

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: oraya036@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 2) พัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รักษาราชการแทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 144 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา การพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 5 องค์ประกอบ 29 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ มีระบบการวางแผนและสร้างแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อ

* วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 5 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2564

Received: May 8, 2021; Revised: June 5, 2021; Accepted: June 6, 2021

สร้างสังคมแห่งปัญญา โดยการกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรมหรือการอบรมออนไลน์ เข้าร่วม และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ในการ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในหลักจริยธรรมเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสังคมดิจิทัล ในการ ใช้สื่อที่เหมาะสม

คำสำคัญ: การพัฒนา; ภาวะผู้นำ; ยุคดิจิทัล

Abstracts

The objectives of the research were; 1) to study the current conditions, the desirable conditions and the needs of a leadership in the digital age for school administrators in the Buriram Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to develop the guidelines for a leadership in the digital age for school administrators in the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. The samples were 144 school administrators and the deputies in the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. The samples were derived by stratified random sampling. The research tools were the rating-scale questionnaires 5 level, a semi-structured Interview form, and an assessment form of evaluating the guidelines. The statistics were analyzed by using mean and standard deviation.

The research results were as follow; the current conditions of a leadership in the digital age for school administrators in the Buriram Primary Educational Service Area Office 2 revealed that all and each component was at high level. The desirable conditions of a leadership in the digital age for school administrators revealed that all and each component was at the highest level. And the needs of a leadership in the digital age for school administrators, ordered from the most to least as to open for new knowledges and building a society of wisdom. For the guidelines of a leadership in the digital age for school administrators in the Buriram Primary Educational Service Area Office 2, the result of overall guidelines evaluation was highest level appropriate and the possibilities was at the highest level. For the guidelines, it consisted of 5 components and 29 guidelines which can included that the administrators have to having plans and guidelines of development people for building a society of wisdom. Making a policy for the people to get a chance to join the normal training course or the online course. Joining and supporting in using technology for professional development activities. Being a good role model in support and encourage to get the awareness in ethics for the evolution of the digital social culture in using an appropriate media.

Keywords: Development; Leadership; Digital Age

บทนำ

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ทุกคนที่อาศัยอยู่ภายใต้ความก้าวหน้าแห่งเทคโนโลยี ต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดความทัดเทียม ความทันสมัย และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สังคมทุกสังคมถูกเชื่อมโยงเป็นสังคมเดียวกัน และเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2550 : 23) ผลการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ กระทบทั้งทางบวกและทางลบ แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้คือ การพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การศึกษาในยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังให้สังคมเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร มีการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ รวมทั้งแนวทางการดำเนินชีวิต อีกทั้งระดับการศึกษา ความต้องการของบุคคล ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือให้สามารถบริหารจัดการองค์กรให้ดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ (มัทนา วังถนอมศักดิ์, 2550 : 16) เทคโนโลยีทางการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีในการศึกษานั้น สามารถช่วยในการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Polly, 2010 : 3-5) แนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553 : 45) กล่าวว่า การศึกษาควรเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียน ต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มากขึ้นและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในภาวะสังคมโลกที่แข่งขันอย่างรุนแรงเช่นปัจจุบัน เราจึงควรเปลี่ยนกระแสการศึกษาใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อผล ซึ่งปัจจุบันผู้นำองค์การยุคใหม่ต้องเผชิญปัญหาที่หลากหลาย ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกิดจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นการที่โรงเรียนจะพัฒนาให้ประสบความสำเร็จได้นั้นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผลความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำ บริหารงานให้บุคลากรที่มีอยู่ ช่วยกันทำงานและรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เกิดประสิทธิผลและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (สุวรรณ เทพประสิทธิ์, 2555 : 98) จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม จะประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดีในระดับปฏิบัติการหรือในระดับสถานศึกษานั้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญของภาวะผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษาด้วย โดยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำมาปรับใช้ในสถานศึกษา ควรเป็นสิ่งที่ทันสมัยและสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย เป็นการประหยัดทรัพยากรโดยการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาน้อย แต่คุ้มค่าและสร้างความน่าสนใจให้แก่บุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นการเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นจะต้องรู้จักทักษะดิจิทัล ถือเป็นเครื่องมือและวิธีการสำคัญในการทำงานในยุคดิจิทัล โดยนัยหนึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับครูผู้สอนและผู้เรียนในยุคดิจิทัลกระตุ้นความต้องการเรียนรู้ และการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ นวัตกรรมดิจิทัลเป็นเพียงเครื่องมือ

อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นการนำเอามาใช้งานจึงควรเริ่มจากการตั้งเป้าหมาย สำหรับการจัดการศึกษาในอนาคตให้ชัดเจนก่อน จากนั้นจึงกำหนดกลยุทธ์และนำเอาเทคโนโลยี นวัตกรรมดิจิทัล ที่เหมาะสมมาปรับใช้ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรนั้น ๆ (ทินกร บัวชู, 2563 : 285-294)

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หน่วยงานทางราชการหลายแห่งให้ความสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งหน่วยงานรัฐมีนโยบายมุ่งเน้นให้มีแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ก็ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยเช่นกัน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 229 โรงเรียน ซึ่งได้กำหนดนโยบายพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้อย่างชัดเจน และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเหลือในแทบทุกภาระงาน แต่ก็ยังพบปัญหาอยู่สำหรับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพหรือกล่าวง่าย ๆ ว่ายังไม่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างเต็มที่จากประโยชน์ของเทคโนโลยี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2560 : 53) จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ และต้องการหาแนวทางใน

การส่งเสริมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของสถานศึกษา อย่างจริงจัง ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ การเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา และการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยมุ่งหวังให้การศึกษา มีการพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมไปถึงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 229 คน กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 39) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 144 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ระยะ 5 ขั้นตอน ดังนี้

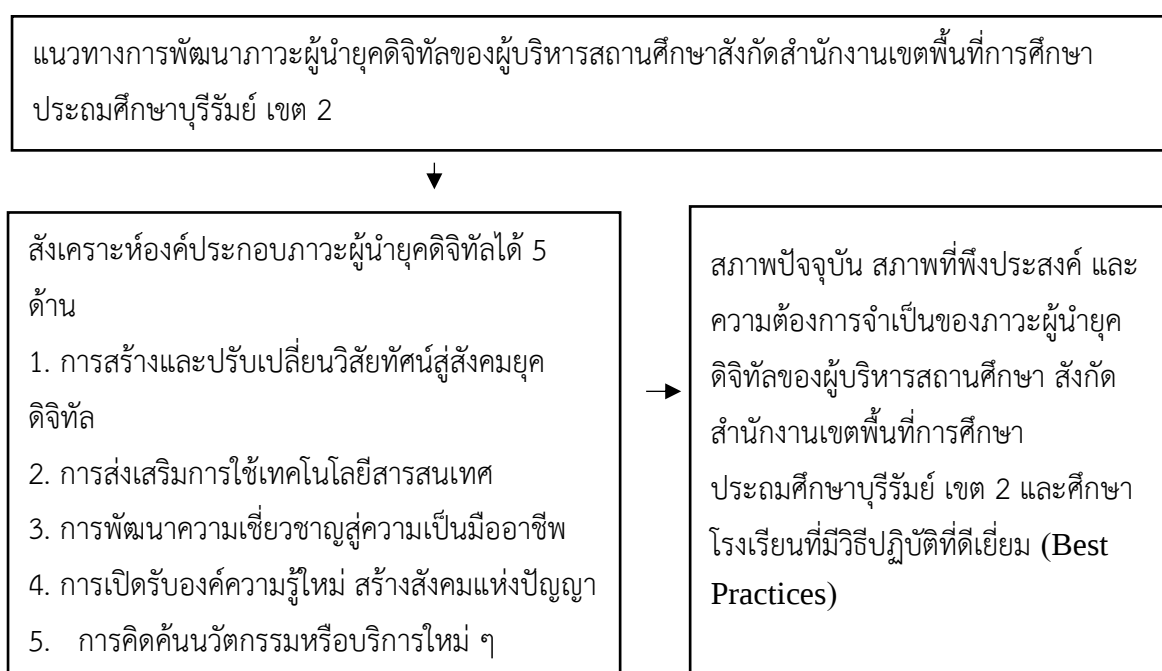
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best

Practice) ขั้นตอนที่ 4 ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล และขั้นตอนที่ 5 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินแนวทาง จำนวน 5 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ นำร่างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการขอหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ด้วยตนเอง
4. จัดกระทำข้อมูลจากการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบประเมินที่ได้รับคืน บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 23)
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การสร้างและปรับเปลี่ยน วิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล	4.63	0.58	มากที่สุด	4.50	0.50	มากที่สุด
2. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4.58	0.43	มากที่สุด	4.55	0.45	มากที่สุด
3. การพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ ความเป็นมืออาชีพ	4.71	0.34	มากที่สุด	4.57	0.41	มากที่สุด
4. การเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้าง สังคมแห่งปัญญา	4.73	0.31	มากที่สุด	4.80	0.17	มากที่สุด
5. การคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการ ใหม่ ๆ	5.00	0.27	มากที่สุด	4.67	0.35	มากที่สุด
รวม	4.73	0.39	มากที่สุด	4.62	0.38	มากที่สุด

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีแนวทางการพัฒนารายละเอียด ดังนี้ มีแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 5 องค์ประกอบ 29 แนวทาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากจากผู้บริหาร เล็งเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล จึงทำให้ผลปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณัญญ์ ตาแปง (2563 : 74) ได้ศึกษาวิจัย บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาทางการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าโดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้เท่าทันกับการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล มีระบบการนิเทศติดตามเพื่อชี้ให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็ง จุดที่ควรส่งเสริมและพัฒนาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562 : 67) ได้ศึกษาวิจัย การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็น (PNImodified) พบว่า เมื่อพิจารณาเรียงลำดับลำดับแรกคือ การเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการเปิดรับความรู้ ทักษะสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถให้เท่าทันกับการพัฒนาในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรรัตน์ โตเขียว (2560 : 74) ได้ศึกษาวิจัย รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารยุคใหม่ พบว่า การพัฒนากระบวนการบริหารอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร พบว่ามีผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมและรายด้านส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับปรุงพัฒนาพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร บัวชู (2563 : 285-294) ได้ศึกษาการวิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและการนำไปใช้

1.1 การศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย การเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา เป็นปัจจัยสำคัญในการปรับเปลี่ยนให้เกิดการพัฒนา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะจำเป็นต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาในสถานศึกษา มีการวางแผนและสร้างแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างสังคมแห่งปัญญา โดยกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรม ผู้นำต้องเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี

1.2 ผลการพัฒนาแนวทางของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ มีการวางแผนโดยวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนด้านเทคโนโลยีเข้ากับ จุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษา สู่การ

กำหนดวิสัยทัศน์ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน พิจารณา กำหนดวิสัยทัศน์ เน้นการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเทคโนโลยี นิเทศติดตาม และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดเป็นวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนา

2. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ วางแผนโดยการเตรียมแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องและเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้ ICT โดยการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนางานสู่การแข่งขัน ส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ มีความเป็นกันเองกับสมาชิกในองค์กร ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ภายใต้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เชื่อมมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยีของบุคลากรให้ใช้ทักษะทางเทคโนโลยีในการสร้างผลงานได้อย่างเต็มที่

3. การพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ วางแผนและพัฒนาความก้าวหน้าของบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยมีบุคลากรที่เป็นแกนนำหลักในการพัฒนาความรู้ความสามารถ บูรณาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรผ่านทักษะความรู้ใหม่ ๆ เพื่อลดเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอน

4. การเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ วางแผนกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรม เข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนให้เกิดความตระหนักในหลักจริยธรรมเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสังคมดิจิทัล ในการใช้สื่อที่เหมาะสม และชื่นชมยกย่องผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน

5. การคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ ๆ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ วางแผนกำหนดแนวทางอย่างสร้างสรรค์โดยกาประชาสัมพันธ์ ให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ สร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกในองค์กรมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานโดยการเสริมแรงเชิงบวก และการเป็นแบบอย่างที่ดี สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมการอบรมพัฒนาความสามารถในด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ แยกตามงาน 4 ฝ่าย เช่น ด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อที่จะได้รับแนวทางตามงานแต่ละฝ่ายได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและส่งเสริมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรณีภูมิ ตาแปง. (2563). *บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ทินกร บัวชู. (2563). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา*. วารสารครุศาสตร์สาร. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 13 (2), 285-294
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2550). *ภาวะผู้นำ : ความเป็นไปในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข*. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2550). *รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรรัตน์ โตเปียว. (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวรรณา เทพประสิทธิ์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สงบ อินทรมณี. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2560). *แผนปฏิบัติงานประจำปี 2560*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.
- Polly, D. (2010). Preparing teachers to integrate technology effectively : *The case of higher-order thinking skills (HOTS)*. Chapter to appear in S. D'Augustono (Ed.).